

# DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:		Egy évre . . . . .	10 kor. — fill.
Egy évre . . . . .	10 kor. — fill.	Fel évre . . . . .	5 kor. — fill.
Fel évre . . . . .	5 kor. — fill.	Negyed évre . . . . .	2 kor. — fill.
Negyed évre . . . . .	2 kor. — fill.	Egy óra . . . . .	1 kor. — fill.
Egy óra . . . . .	1 kor. — fill.	Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**  
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**  
 Kiadók: **HOFFMANN és KRNOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Helyi hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

## A főispán változás.

Mind Hajdúvármegyében, mind Debreczen városában megnyugtatólag hatott a kedélyekre a bekövetkezett főispáni változás. Mert míg egyrészt a régi erőszakos rendszer a végtelenségig keserítette a kedélyeket és válságokba sodorta a debreczeni közvagyonot, másrészt, nyíltan mondjuk, hogy az új főispán, Puky Gyula iránt bizalommal viseltetnek minden vonalon. Biznak benne, hogy mint a magas bíróságnak egykori fedhetetlen jellemű, nagy képzettségű vezető bíróját, a közérdek határát megfogja tartani nemcsak a maga személyére, de befogja tartatni azok által is, a kik a rendszer büvös-bajos kortes köpönyege alatt, gyarló személyi haszonhajászásból a közérdek határát tapostak, sőt azon vakmerően kikalandoztak.

Az új főispán midőn tájékozik a mi szomorú állapotra sodort ügyeinket illetőleg, magától rájön arra, hogy itt nem az ellenzéki túlzás fuj fel szunyogokat elefántokká, hanem tényleg léteznek oly emésztő vadsebek, melyektől csakis mestervágással szabadulhatni. És az új főispánt ezen tisztító munkájában és hivatásában párt-

különbőség nélkül fogják az önzetlen, a régi rendszer hinárjától be nem hálozott, le nem kötött elemek támogatni; mert nem lehet már tovább koncz a városi vagyon, melynek a mohó fogyasztásához kortes szolgálatok, Tiszás bűnök nyitottak utat, szereztek érdemet.

A régi rendszer, mint a mellre telepedett vampirálom az alvót, ekként félemlítette, gyötörte és sorvasztotta vármegyénket, városunkat, mely utóbbi vagyonilag is a tönk szélére jutott, mivel mondhatni tervszerű vakmerőséggel végeztetett annak a tépdésése, nyírása, úgyhogy az a birka a város czimerében nem üres jelvény volt.

Midőn tehát az új főispán ur, az igen tisztelt Puky Gyula főispán ur Hajdúvármegyében és Debreczen városában kormány küldötti méltóságát, a király emberének a főszékét elfoglalja, sok nagy, terhes feladat vár reá; de a közhitben él és erős azon remény, hogy Puky Gyula feladatát szépen, sikeresen fogja megoldani, mert érdekcsoportnak nincs lekötve, a Tiszás rendszer hinárjába nincs bele kavardva, így a mellékerdekért nem áldozza fel a közérdeket. Ellenkezőleg a közérdeket, a közjót fölé helyezi min-

den czimboraságnak, mely csak a hínárba vezet; éppen azért, noha elvi álláspontunknál fogva nem lehet ideálunk a főispánság, hisszük, állítjuk, hogy a régi rendszer hulladékainak a tisztogatása közben, a közjó szolgálatában Puky Gyula pártkülönbőség nélkül számíthat az önzetlen támogatásra.

Megalkuvásra nincs itt szükség; ha a jog, törvény és igazság vezet, vértetzi hivatása teljesítése közben az új főispánt, a bizalom ura felébred, a vádak elnémulnak, az erőszak önző és pusztító czimborasága önmagától széttörik, a romokon, a pusztulás közepette, mind a városon, mind a vármegyén fehér hajléka épül a megedésnek, a csöndes gyarapodásnak és tisztult közérkölcsöknek, Puky Gyulát pedig igaz hazafiúi és polgári érdemkoszorúval koszorúzzák a régi sorvasztó, érdek rendszer nyugétól szabadult polgártársak, Debreczen város és Hajdúvármegye hálás közönsége; a melynek független elemei részéről e lap útján teljes tisztelettel, bizodalommal, legjobb reményekkel és őszinte jóindulattal köszöntjük, üdvözöljük az új főispán urat.

Ifjabb Móricz Pál.

## Egy halászkorcsma.\*)

Irta: **Tömörkény István.**

Már régen kerestem egy vágóhorgot, de nem találtam. Mikor nagy, kövér, öreg harsák laktak még a Tiszában, ama hosszú és tekintélyes állatok, amelyek nem firtok föl egy kocsiba (mert elől a fejük, hátul a farkuk lógott ki a saroglyán) akkor volt használati szerszám a vágóhorg. Ma már elmúlt, mert elmúlt a nagy harsa is, szegény már nem bír akkorára megnőni, mint ekkor, mert most idő előtt kivesszik a vízből. E nagy öreg harsákat, akár horgon fogattak, akár a hálóba kerültek, igen nehéz foglalkozás volt beemelni a ladikba. A Tiszsa óriásával harczt kellett vívni, mert erejében nem volt éppen a legutolsó. Valami vekonyabb horgot még el is tört, vagy ketté harapott: annak idején ezigánykova-csok kalapáltak az elkopott kannák pereméből neki való horgot, az volt a legerősebb. Hogy ezt a tömérdek állatot a vízből a ladikba beemeljék, ahhoz kellett a vágóhorg. Kampós horogvas, jó erős akáczfanyélen, azon is keresztül ütve, a vége visszahatjva,

\*) A Lakatos Károly és Lendl Adol által szerkesztett „Természetből vettük át Tömörkény István kiváló íróársunknak ezen a szegedi halászetetet festő tárczacikkét.

meg is karikázva, hogy valamikép ki ne szakadjon. A nyél másik vége pedig bun kórsra faragva, hogy a vizes kezű halász kezéből ki ne szaladjon. Ezzel a szerszámmal a vízben ficzánkó állatnak a teste közepe táján alávtak, így vettek be a ladikba. Per-se már nem igen van rá szükség, ebből a szerszámból ujat nem csinálnak, ami pedig még régi akad, apránként el kallódik.

Ép ezért kerestem volna, hogy egyet el kellene emlékeztetnem tenni, mielőtt tökélesen nyoma vész. Ami a mesterségnél nem kell, arra ügyet nem vetnek, vagy elvesz, vagy felkerül a padlásra haszontalan lomok közé. Mig ami kell, azt nem kell féltetni, az ugyan megmarad ezer esztendőn által is. Az ökör lábszárcsontja ma is ép ugy hálósúly, mint annak idején, amikor legelsőbb kezdték használni; a téglából égetett hálósúlyon pedig el lehet tűnődni, ha a parti iszapból előkerül; mai-e vajjon, vagy kétezer éves? Mert nagyon egyformák.

Ámbátor nem ér ez a beszéd semmit, a földolog az, hogy vágóhorg nem találtatódott. Bitó vendéglőjében lévén épen, mondom ezt a dolgot.

— No pedig van még — véli a gazda, ahogy hallgatja a beszédet.

— Én nem találtam.

— Én találok.

Nem telt bele pár napnál több, Bitó már hozta is a vágóhorgot, egy régi, ott-honcsinált szerszámot, amelyet ilyenre, a melyre csinálva van, még hamisítani se lehetne.

— No ugye-e hogy van! — mondta Bitó büszkén. — Ez az izazi! Ahogy ennek a nyélnek a fogását kifaragta a magyar . . .

Hogy honnan s mely régi szerszámcsoda fenekéről turta elő, nem mondta meg. (Elég abból annyi, hogy van.) Ami pedig az utánjárás költségeit illetné, arra nézve ugy gondolkozott hogy:

— Tiszaparti gyerökök nem szokták az ilyesmit számon tartani.

Bitó halász és vendéglős egyszemélyben. A dolgok kombinálódnak, vagy talán inkább egyszerűsödnek. Ő már például a halat nemcsak kifogja, de meg is főzi, meg is éteti.

Mindenféle formában méri. Halászlé, sült hal, szalonnás csuka, ecetes hal, kocsonya, harsás káposzta egyformán kapható abból a fajta ételből, mely oly igen köznapi s mégis csak nagyon kevesen tudják főzni ugy, hogy a valódi ize meglegyen.

## A városi gazdálkodás hivatalos méltatása.

— Ajánlva az új főispán figyelmébe. —

A töltött káposzta is jobb, ha fölmelegítik, a közérdek szolgálatában sem ártalmas felmelegíteni a debreczeni számvevőség és házi pénztárra felügyelő bizottság ezen jelentését, melyből már részleteket annak idején közöltünk, melyről az új rendszer küszöbén az új főispánok is tudomást kell venni. A debreczeni városi pazarló gazdálkodást elítélő s a múlt városi közgyűlésen szellőztetett belügyminiszteri leiratot, mintegy kiegészíti ez a jelentés, mely magában az enyhítő kifejezések dacára is pálczatörés a város gazdálkodása felett. Hivatalos kötelességük teljesítése közben nem térhettek ki a felügyelő bizottsági tagok azon szomorú és megdöbbentő tény konstatálásától, hogy Debreczen város gazdálkodása már több a könnyelműnél. Jelentésük így hangzik:

Tekintetes tanács!

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlésétől nyert megbízásunkhoz képest Debreczen sz. kir. város házipénztárának és az általa kezelt alapok és alapítványoknak 1900. évi zárszámadásait megvizsgálva, az 5776. számú tanácsi végzése folytán következőkben van szerencsenk betérjeszteni jelentésünket.

### (I. Általában.)

Mindenek előtt elismerésünket nyilvánítjuk a fölött, hogy a zárszámadások még áprilisi hó közepére teljesen elkészültek és így elegendő idő állott rendelkezésünkre, hogy azokat alaposan megvizsgálhassuk. Ez annyival is inkább méltánylandó, mert a

Nálunk nagyon szokásos étel a hal; benschülött szegedi ember hetenkint legalább kétszer halat akar az asztalon látni. Így hát minden konyhán értenek a főzéshez, de az igazi paprikás hal mégis csak az, amit halaszember főz. Annak híre van, az neve zetes.

Bene notandum: a halásznak szegedinek kell lenni. Átment és benne van a köztudatban, hogy csak szegedi halász tudja eltalálni rendesen ezt az ételt. Szintén tiszamenti, szomszéd városok hírlapjaiban lehet látni, hogy ha valamely vendéglős halpaprikást hirdet, el nem mulasztja figyelmeztetni a közönséget arra, hogy szegedi halász főzi a halat.

Bár ez úgy van azért Szegeden hosszú időn át az asszony volt az elismert tekintély a halfőzés terén: a Gajdacsyak halászfamiliájából való Balóné. Jó messze, a külvárosban levő vendéglőjének szinte országos híre volt. Nem ritkán történt, hogy egy-egy társaság Budapestről táviratilag rendelt nála halvaesorát. Iró, újságíró-embereknél pedig egész közönséges dolog volt: vasárnap délelőtt leszaladni halebédre. Természetesen úgy dukált, hogy mi, ittlakó irók velük tartunk, egyik nap az egyik esapat-tal, másik nap a másikkal: utóbb már annyi halban volt részünk, hogy tökéletesen bele is untunk.

Mikor Balóné fölvitte az üzletét Budapestre, a halkultusz jó időre megszűnt. A vendéglők főztek ugyan a halat, de a takaréktüzhelyen főtt halnak nem sok értelme van, szabad tüzön tele bográccsal főzni

mult évi fő és segédkönyvek ez idén sem voltak a városi közgyűlés által meghatározott napig: január hó 15-ig lezárhatók. — Magát a vizsgálatot nagyon megkönnyítette az a körölmény hogy ez év folyamán is a számvevőség és házipénztár működését állandóan ellenőriztük és a pénztári vizsgálatokban is mindannyiszor részt vettünk, évnegyedi vizsgálatunk során pedig a bevételi és kiadási tételeket, a fő és segédkönyvekkel, az azokat igazoló okmányokkal, elszámolásokkal, tanácsi végzésekkel, tételtől-tételre összehasonlítottuk és vizsgálatunk eredményét, valamint azokra vonatkozó észrevételeinket a Tek. Tanácsnál mindannyiszor közöltük. Ezen előzőleg teljesített beható és részletes évnegyedi vizsgálatok következtében ezuttal csakis az 1900-ik évi zárszámadások tételeit kellett megvizsgálnunk. Azokat tehát a főkönyv megfelelő rovataival, valamint a költségvetés ide vagó tételeivel összehasonlítottuk, a zárszámadások mellékleteit, a város tulajdonát képező vállalatok számadásait, forgalmi- és anyagkimutatásait, melyek némelyikénél még mindig hiányzik a részletes jelentéssel felszerelt zárszámadás, pontosan átnéztük. Mindezek után megállapíthattuk, hogy úgy a házi pénztár, mint az általa kezelt alapok és alapítványok zárszámadásai, a vagyon-leltár és mérleg, az elénk terjesztett naplóknak, fő- és segédkönyveknek megfelelőleg állítottak össze és azokkal teljesen egybevágnak.

### (II. Rendes költségvetésről)

Rendes bevétel előirányoztatott az 1900 évre	2.150,576 kor. 90 f.
Rendes kiadás előirányoztatott az 1900 évre	2.293,732 kor. 72 f.
előirányzott hiány	143,155 kor. 82 f.
melynek fedezetül 18% pótdadó vetet.	143,980 kor. 40 f.

értékben.

pedig csak akkor érdemes, ha van rá elegendő biztos vendég. Elmúlt a régi hely. Ha pesti czimborák telefonoztak: „estére jövünk, hal legyen,” szinte keresgélve néztük össze a koresmákat, hogy ugyan hol is főzessünk nekik. Mert nem mindenütt főzik egyformán, azonfelül nem minden vendéglős hajlandó arra, hogy estefelé szaladjon a Tiszára, fölverje a halaszokat és sebtiben feje tetejére állítsa a konyhát. Mert a hal után töpörtös csusza is jár, továbbá turóslépeny.

Amíg azután nem segített a dolga maga koresmájával Bitó. Hiszen nem koresma az igazság szerint, hanem vendéglő, amelynek külső termében hangversenyt is rendez a sántalabú Balla cigány, de azért mégis inkább koresma; ez az alkalmasabb neve neki. Amióta megcsinálta, újból divatja van a halevés kultuszának s bátran táviratozhatnak, telefonozhatnak a jó étvágyu budapestiek. Van, amilyen csak kell, s hogy teljesebb legyen a hangulat, a jókedvű és jóhangu Bitó akár még régi halásznőit is ad a hal mellé . . .

Hanem azért Herman Ottó könyve is ott van a könyvespolcon a többi mellett. És az ezredéves kiállításon szép halászati gyűjteményvel rukkolt ki Bitó, bár, mint panasolja, elfeledték észrevenni.

De hát ami késik, nem mulik.

Fognak a régi halaszok, csakugyan fogynak (épen a multkor temették az öreg Antal Jánost.) Olykor szót kell tehát ejteni azokról, akik vannak, mert érdemesek reá.

A tényleges állapot a következő:

Rendes bevétel 2.490.394 kor. 49 f. több az előirányzatnál 258,817 kor. 50 f.-rel. Rendes kiadás 2.517.093 kor. 58 fillér több az előirányzatnál 223,360 kor. 86 fillér rel. Tényleges hiány **107.699. kor. 09 fillér.** mely hiány annál súlyosabb elbírálás alá esik, mert az 1900-iki zárszámadás rendes bevételei között már befoglaltatik a fedezetül kijelölt közpótdó és pedig fenntebbii összop helyett 254,497 kor. 34 fillér lényegesen befolyt összeggel.

Összehasonlítva ezen eredményt az 1899. évivel:

Rendes bevétel, pótdadóval együtt, 1899 évben	1.189.179 frt 74 kr.
Rendes kiadás 1899-ben	1.136.341 frt 81 kr.
Bevételi többlet	52.838 frt 73 kr.
vagyis	103.677 kor. 46 fill.

tehát rosszabbodás a mult évihez 211,376 kor. 55 fill.

Ezen hiány magyarázatát megtaláljuk a lenti számokban. A kimutatott 258,817 korona 59 fillér bevételi többlet ugyanis azonnal eltűnik, ha abból az előirányzatban föl nem vett közpótdó összegét leütjük; de ezzel szemben teljesen érintetlenül marad a rendes kiadásoknál oly tulkiadás, melyre költségvetésileg fedezet nem volt. **Az ilyen nagymérvű tulkiadásokat szó nélkül nem hagyhatjuk, annyival is inkább, mert 1899-ben összesen 8689 kor. 49 fill. 1898-ban pedig 28,141 kor. 84 fill. tulkiadásokat találunk csupán.** Szívesen megengedjük, hogy ezen kiadások jórésze hasznos befektetésekre fordított és a legfőbbje közgyűlési határozaton alapszik, mindamellett **kétségtelen, hogy a költségvetési előirányzatnak ily nagymérvű túllépése városunk gazdálkodását a legnagyobb zavarokba kell, hogy döntse és ennek megállítására a tek. Tanács egész éberségére volna szükség.** az idei sajnós eredmény azonban tanúságul is szolgál arra nézve, mennyire veszedelmes kísérletezés volt a közpótdó pótdadónak mesterséges leszállítása és annak érdekében a kiadások csökkentése, mert a városi háztartás egy élő organizmus, melynek szükségleteit a papiroson igen, a valóságban azonban érvényesen megcsinítani nem lehet.

De még ennél is nagyobb bajnak tartjuk azt a körölményt, hogy emelkedő kiadásaink mellett városunk rendes bevételei aránylag nem szaporodnak és az üzleti vállalatok egy része nagy forgalmi és bevételi hiányt mutat fel, a mire kétségtelenül az általános rossz gazdasági viszonyoknak is volt befolyása. A szántó- és kaszáló-földek-nél (III) mintegy 10.000 korona, a városi épületeknél (VII) 50.000 korona bevételi többlet van ugyan a tavalyihoz képest (a több kiadást már leütve.) De csökkent a bevétel a ménésnél (V) 5000 koronával, az erdőkezelésnél (VI) 20.000 koronával (az 1900-iki előirányzathoz képest 30.000 koronával.)

A vásárvám és piaci jövedelemnél (XII) 15.000 koronával több bevétellel szemben a kiadás 60.000 koronával nagyobb (Degenfeld téri sátrak 46,519-16 korona) Különösen feltűnő a cserép- és téglagyártás (VIII) melynél noha 44.000 koronával kevesebb a bevétel, mégis 30.000 koronával több a kiadás; megjegyezzük, hogy 1898. óta a bevétel 100.000 koronával apadt. — A javadalmaknál (XI) mutatkozó 70.000 korona bevételi csökkenés fedezetét leli a rendkívüli bevétel (XXII). 2. és 7. tételeik. Viszonyainkat leginkább jellemzi a (XIII) cselekvő tőkék és kamatok rovata, melynek bevétele 6000 koronával kevesebb, ellenben a szenvedő tőkék és kamatok rovata 57.000

korona emelkedést mutat. De legérzékenyebben kevesbítette idej jövedelmünket a községi pótdadó leszállításából előállott mintegy 80.000 korona különbözet, melyet semmi más jövedelem nem pótol. Fokozza a bajt hogy könnyű hátralékok nem csökkennek és így a városi vagyon tekintélyes része 561.228'93 korona, azaz évi jövedelmünk jó negyedrésze, állandóan lekötött és fel nem használható. Különösen nagy a hátralék bérbeadott földeknél, a szováti birtoknál ugyan mutatkozik némi javulás, de nagy hátralékok vannak a városi bérházaknál, sőt a nagyerdei nyári lakoknál is, hol a bérlok könnyen volnának az előleges befizetésre szoríthatók. Különösnek tartjuk az árvaszékeknek (XIX) két évi hátralékát is, ugyancsak egy nemely laktanya bérhátralékát. Ellenben az erdőkezelés, cserép- és téglagyártásnál mutatkozó hátralékok inkább belkezelési okokból: a tavágási költségek és városi bérházak építési kiadásainak el nem számolása miatt maradtak fent. De mindezek eltörpülnek azon két tétel mellett, melyek házipénztárunk egyensúlyát leginkább megzavarják. Ezek a legelőadó hátralékok (IV) 136,568'57 korona, noha itt mintegy 20.000 korona javulás van, és a községi pótdadó-hátralék, melyből, bár (XXII. 66.) 56.947'12 korona, mint behajthatlan, töröltetett, mégis 149,256'69 korona maradt fent (CVIII. 13.).

A legelőadó új alapon való rendezése, ugy ezen, valamint a községi pótdadó hátralékok megszüntetése esetleg a hátralékok után késedelmi kamatok kirovása volnának megzavart városi háztartásunk rendezésének első alapföltételei.

Mindezeket kötelességüknek tartottuk elmondani, a miből önként következik, hogy városunk háztartásának egyensúlyát csakis a legerélyesebb intézkedésekkel, a legmesszebb menő takarékoszággal és a városi jövedelmek annyiszor hangoztatott fokozásával lehet helyreállítani, ha a pótdadó növekedését meg akarjuk gátolni.

Ez a veszedelem pedig annál inkább fenyeget, mert **takarékpénztári készleteink csaknem egészen elfogytak** (1898-ban volt 828.264 kor, 1899-ben 380.962 korona, 1900-ban már csak 199.367 korona), sőt **alapítványaink készpénze is felhasználtatott, a felvett 360 000 korona függő kölcsön is a múlt évi hiányt csupán pótolta, de meg nem szüntette.** Súlyosbíja a helyzetet még az is, hogy a nagyméltósága m. kir. belügyminiszter 139.71/III. 1900. sz. rendeletében ezen függő kölcsönt a folyó 1901-ik évben a város folyó bevételeiből és cselekvő hátralékaiból rendeli visszafizetni.

Mindezekhez járul még az a körülmény is, hogy városunk további fejlődése érdekében igen nagy feladatok megoldása vár reánk, melyek a város kiadásait még nagy mérvben fogják fokozni.

### (III. A rendkívüli költségvetésről.)

Rendkívüli bevételekre előírt nyoztatott	270.791 kor. 96 fill.
Rendkívüli kiadásokra	416.051 kor. 06 fill.
Előirányzott hiány	145.259 kor. 10 fill.

melynek fedezetét a legelőadó hátralékok jelöltettek ki.

Tényleges eredmény 1900-ban.

Rendkívüli bevétel	1.046.914 kor. 77 fill. több 776.127 k. 81 fill.
Rendkívüli kiadás	962.291 kor. 97 fill. több 546.240 k. 91 fill.
	84.622 kor. 80 fill.

Ezen látszólag kedvező eredmény magyarázata az, hogy a bevételek XXIII 2. 6. tétel számai alatt összesen 114.212 korona 21 fillér áthozatott (XI. 4.) a javadalmak

rovatából, tehát új jövedelmet nem képez; 649.161 kor. 79 fillér bevétel pedig (XXII. 1-4.) részben új kölcsönfelvételből, részben takarékpénztári részletekkel eredt. A költségvetési megállapításon fölül történt rendkívüli tulkiadások többnyire olyanok, melyek az előirányzat elkészítésekor már előre láthatók voltak és épen azért nem helyeselhetjük, hogy ezen kiadások fedezésétől a költségvetés készítése alkalmából gondoskodás nem történt.

### (IV. Az átmeneti tételekről.)

Bevétel	200 616 kor. 03 fillér.
Kiadás	174 630 kor. 01 fillér.
Több bevétel	25 986 kor. 02 fillér.

Ezen címmel megjegyezzük, hogy a készpénzzel megtérítendő hátralék nagyrésze a királyi törvényszéki palota építésére kiadott előlegekből származik.

A számadással megtérítendő előlegek nagyhátralékát (152,619 kor. 51 fillér) legnagyobb részben a lovassági laktanya telkének kisajátítása ára teszi, mely azonban már rendezés alatt áll.

### (V. A vagyon leltárjáról és mérlegről.)

A vagyon-leltár összeállítására és ennek alapján a vagyon-mérleg megállapítása még mindig a régi alapon történt. De örömmel jelentjük, hogy az új leltár részletes előmunkálatai már készen vannak, az ingatlanok törzslapjai, megfelelő vázlatrajzokkal ellátva, teljesen elkészültek; maga a vagyon-becsles és érték megállapítás is a törvényhatósági bizottsági tagok köréből bevont szakértők segítségével folyamatban van. Megtörtént továbbá a vagyon-leltár fő- és alrovatainak megállapítása, a vagyontételek csoportosítása is és így rövid idő múlva Debreczen sz. kir. város oly hiteles és pontos leltár birtokába jut, melynek alapján vagyon-mérlegét teljesen megbízható alapon állíthatja össze. Az idej vagyon-mérlegnél azonban, tekintettel a régi leltár ingatag voltára, csak helyeselhetjük a főszámvevő eljárását, aki a vagyon-szaporulatot tekintet nélkül a jövedelem emelkedésére, csakis a ténylegesen történt befektetésének összesen 273,643 koronával emelte.

### (VI. Az alapítványi pénztári számadásokról.)

A közvagyon képező alapok és a város házipénztára által kezelt egyéb alapítványokra vonatkozólag első sorban megelégedéssel emeljük ki, hogy a zárszámadás függelékeként a kikölcsönzött alapítványi tőkekről és kamat hátralékaikról pontos ki mutattatott (166 lapon.) Csak az volna még kívánatos, hogy a kölcsönök kezelési szabályzata elkészítessék és az alapok és alapítványokról az eddiginél pontosabb évi mérleg készíttessék. A helyes ellenőrzés szempontjából pedig **mu l h a t a t l a n u l s z ü k s é g e s**, hogy a kölcsönkötelezvények végre már leltározatassanak és külön kötelezvény-könyvben nyilvántartassanak.

### (VII. Némely közgyűlési határozatokról.)

Kötelességszerűen bejelentjük, hogy a **th. bizottsági közgyűlés által hozott több rendbeli határozatok még mindig nem fogantositattak.** A múlt évi május havi határozat ellenére a könyvek ez évben is csak februárban voltak letárthatók. A késedelmez a főszámvevő székben történt változás és az új főszámvevő hosszas betegsége, atm. felől pedig az okozta, hogy a házipénztár hiányának fedezésére szolgáló függő költség ügye későn nyert kormányhatósági jóváhagyást. De nem lesz lezárható a házipénztár ezután sem a közgyűlés által megállapított

január hó 15-ig mindaddig, míg az egyes ügyosztályok vezetői elszámolásaikat oly későn, mondhatni az utolsó perczben adják be, amikor a számvevőség azokat kellően átvizsgálni és elkönyvelni alig tudja. Felhívandók volnának tehát az ügyosztályok vezetői, hogy elszámolásaikat minden ügy befejezése után azonnal terjeszszék be.

A múlt évi egyik b. k. gy. határozat szerint bizottság küldetett ki, mely a belkezelési és felügyeleti rendszer, a számvitel és pénztár-kezelés átalakítására, illetve javítására, valamint az üzleti vállalatok nagyobb jövedelmezésére nézve, másfelől megtakarítások eszközésére javaslatot tegyen. Ezen bizottság mai napig sem hivatalos össze, pedig ugy az évközben a tek. Tanácsához, mint általa a tek. biz. közgyűléshez intézett jelentésünkben reá mutattunk a jelenlegi rendszer átalakításának sürgős voltára, főkönyveink szabálytalan alakjára, a házipénztár állandó hiányára, a hitelek fölhatalmazás nélküli felhasználására stb. De teljes bizalommal viseltetünk az új főszámvevő személye iránt, a ki már eddig is, rövid működése alatt megmutatta, hogy kellő szakismerete s képzettsége és odaadó szorgalma mellett a legjobb akarattal van eltelve, hogy átalakítsa és megjavítsa a városi belkezelés egész szervezetét. Indítványozzuk tehát, hogy a múlt évben kiküldött bizottság hívassék fel, hogy a főszámvevővel együtt a városi belkezelés és számvitel átalakítására és javítására, a felügyelet hathatósabbá tételére, valamint kellő szakértők bevonásával, az egyes városi vállalatok üzemére, illetve azok jövedelmzőbbé tételére, végül szükség esetén a szervezeti szabályzat revíziója mellett is, nagyobb megtakarítások elérésére részletesen kidolgozott javaslatot terjesszen elő. Végezetül javasoljuk, hogy a házi és alapítványi pénztárak 1900 ik évi záró számadásai jóváhagyassanak és a házipénztár kezelői, valamint a számvevőség részére a fölmentés megadassék. Debreczen, 1901 évi május hó 7.

A számvevőség és házipénztárra felügyelő bizottság:

**Komlóssy Dezső,** f. b. elnök  
**Kernhoffer József,** f. b. tag.

**Dr. Szántó Sámuel,** f. b. jegyző.

## IRODALOM.

### Elsülyedt lelkek.

(Szebenyei József könyve.)

Egy fiatal debreczeni ujságíró, Szebenyei József, az Uj Debreczeni Friss Ujság segédszerkesztője minden további nélkül felcsapott dekadens írónak. Azt el nem vitatjuk tőle, sőt teljes előismeréssel állítjuk, hogy nemcsak megállja helyét mint dekadens író, hanem lényegében fölülemelkedik Magyarországon — sajnos — gyökeret vert külföldies kollégái fölött.

Ami művészetet, mely gondolkodást és realizmust egy 21 éves fiatal írótól elvárhatunk, ezt Szebenyeinél mind megtaláljuk. Nekünk csak épen az ellen van kifogásunk és sajnálattal mondjuk is ki, hogy ő, aki eddigelé amerikai tárgyú elbeszéléseivel, szép sikereket ért el a magyar irodalomban, hogy ő dekadens írónak csapott föl.

Az „Elsülyedt lelkek” — most megjelent könyve, egy eddigelé az irodalomban, különösen a magyar irodalomban fel nem található tárgyat ölel fel. Ama névtelen mulató tanyák szomorú világába vezet bennünket. Nem pikáns, nem érzék csiklandó a

munkája, sőt a háttérbe folyton ott látja az olvasó a legsötétebb tragikumot, de maga a tárgy, melyet feldolgozott, olyas valami — mint ahogy eloszavában megis jegyzi — amit nem fiatal leányoknak szánt. Amint az ember kinyitja a már a címlapjában is feltűnő könyvet, a jelszón akad meg a szeme:

— „Nesztek egy marék igazság,  
Emitt meg a fejem:  
Verjétek be érte.”

Ez a mottó. Szó sincs róla, lekenyerezi vele az olvasóját, különösen a könyv bírálóját. Egy fiatal hőst lát az ember, aki szemébe vágja a világnak:

— No hát verjétek be a fejem! Ketnyomorult teremtes, két feltűnő szép leányviszi a főszerepet a regényben. Ez akármilyen elsüllyedt lelkek legyenek is, jellem mind a kettő. Ráismer az olvasó minden vonásában és hitebben, találobban, de mind amellettszükségben soha talán ledér nőket ír nem szerepeltetett. A meseje is érdekes a műnek. A ki bele kezdett az olvasásába alig teszi le, míg végig nem olvasta. Minden fejezet új ösmeretlen világba visz és a mesészövege is rendkívül eredeti. Ama névtelen tanyák mocsárvirágos szalonjának levegője csap ki belőle; a nyomorúság, az erkölcs súlyos legutolsó fokán álló teremtesek rémes jajveszékeltése hallatszik ki minden sorából.

Mindamellettszükség azt ajánljuk Szebenyei Józsefnek, hogy ő, akiben tehetség van arra, hogy hasznosabb, tisztult irányu munkálkodással ervenyesüihessen, kerülje a költészet és való ezen mocsárvirágos berkeit. Nagyobb elméket is próbára tenne ezen sötét problemának a megoldása, mely a fiatal írónak sem sikerült; inkább maradjon meddő a magyar irodalom, mintsem hogy e mételeyes iránynak változzék meleggyáva. Eleget van már rontva így is az irodalmi izlés és erkölcsök; ez pedig nem lehet ezélya, hivatasa magyar írónak.

A könyv különben 2 korona 40 fillérréért László Albert és társa debreczeni könyvkereskedésében kapható.

L. József.

**Mindenkinek, aki lapunkra 1902. január hó 1-től előfizetni óhajt, ha azt a kiadóhivatalban személyesen vagy pedig levelező-lapon bejelenti, már mostantól fogva ingyen küldjük a lapot. Bejelentések a „Debreczeni kihordónál is eszközölhetők. Előfizetési ár egy negyedévre 1 frt 25 kr.**

## NAPI HIREK.

### A főispánváltás.

A hajdumegyői és Debreczen városi főispánváltásról a Hazánk ezeket írja:

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város a választások óta huzódó főispánváltásának az elintézését jelenti a hivatalos lapban publikált két királyi elhatározás. Az első tudtul adja, hogy ő felsége a belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére gróf Degenfeld József, Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentvén, helyébe bizáky Puky Gyula itélőtáblai nyugalmazott elnököt a vármegye és város főispánjává nevezi ki. A másik királyi elhatá-

rozás pedig hírül adja, hogy, hogy ő Felsége gróf Degenfeld Józsefnek felmentése alkalmából buzgó szolgálatai elismeréséül a Ferencz József rend középkeresztjét adományozta a csillaggal. A főispánság ezen megoldása az érdekelt törvényhatóságokban rendkívüli fogadtatásra talált. Puky Gyulnak a királyi táblák decentralizációja alkalmával tartott elnöki székfoglalója maradandó benyomást gyakorolt s míg hivatalban volt, élénk részt vett a városi és egyházi életben. Az ő rokonszenves egyénisége működött közre abban is, hogy a debreczeni királyi tábla testülete társadalmilag is összeforrt a várossal s az ottani körlettel. Pártatlansága és törhetlen igazságszeretete a legjobb ajánlólevelek, amelyekkel a két törvényhatóság kormanyzására indul.

Az új főispán közpályáját Abauj vármegyénél kezdte meg mint jegyző s aztan mint törvényszéki bíró, a bíróságok államosításakor kir. törvényszéki bíró lett Kassán, majd a fővárosba neveztek ki táblai, később kuriai bíróvá. Szilágyi Dezső igazságügyi miniszternek bizalmas munkatársa volt s tevékeny részt vett az igazságügyi szervezet nagyjelentőségű reformjának, a kir. táblák decentralizációjának előkészítésében. A decentralizáció után ő vette át a debreczeni Tábla vezetését.

Hét évig volt a debreczeni kir. tábla elnöke s ez idő alatt az ország második legnagyobb táblai kerületét mintaszerűen szervezte és vezette. Mint Debreczen város törvényhatóságának virilis tagja, élénk részt vett a város közigazgatási életében és pártatlan felszólalásaival megnyerte az egész közönség osztatlan rokonszenvét. Társadalmi téren is népszerűség vette körül s a nyugdíjba lépése alkalmából történt változást őszintén sajnálták. Negy év óta a fővárosban lakik s mint a református egyháznak családi tradícióknak fogva is buzgó tagja, az egyházi életben talált tettvégyának megfelelő teret; a budapesti ev. ref. egyház gondnokává választotta. Az utóbbi évek során Debreczenben szenvedélyessé vált politikai küzdelmekről tavol állott s már ezért is — mint értesülünk — főispánná való kinevezése úgy a városban, mint a megyében pártkülönbség nélkül közmegelegedéssre taál. A rea váró feladatok sikeres megoldásában nagy segítségére lesz a ragaszkodás is, a mely a debreczenieket az ő rokonszenves egyéniségéhez fűzi.

### A vadasdi székelyek temploma.

A vadasdi református székely testvéreink iránt érezett és eddig is bizonyított szeretetnek, jóindulatnak újabb tanujelét és segély adományait vettük. A hazafias és derék debreczeni ev. ref. tanító Dávid Mihály, a maga részéről és mint kis tanítványnak a gyűjtését 6 korona 64 fillért hozott be a vadasdi székelyek templomára. Ez összeget még tegnap kaptuk, de csak ma nyugtázhatjuk, jelezvén, hogy feladtuk azt a vadasdi ev. ref. lelkészi hivatal cízmére. A Dávid Mihály gyűjtésén a vadasdi székelyek templomára az Eötvös-utcai fiúiskola II dik osztályában adakoztak: Dávid Mihály tanító 2 koronát, Poroszlai László 1 koronát, Szabó Sándor 20 fillért, Szathmári Zoltán 10 fillért, Mogorósi Béla 20 fillért, Szeües György 10 fillért, Tatar László 40 fillért, Szigeti Gábr 20 fillért, Györfi István 8 fillért, Bujdosó László 20 fillért, Györi Ferencz 10 fillér, Györi Mihály 10 fillér, Murvai István 10 fillér, Muzser László 20 fillér, Szász László 10 fillért, Röllig Ed 20 fillért, Major Gyula 10 fillért, Lebóh Gyula 10 fillért, Kiss László 20 fillér, Gönczi Lajos 10 fillért, Csapó Ferencz 10 fillért, Gyapai András 10 fillért, Mémeti

Lajos 06 fillért, Gál József 10 fillért, Kiss Lajos 10 fillért, Eszenyi Ferencz 14 fillért, A. Nagy Sándor 04 fillért, C. Nagy Sándor 06 fillért, Tunyogi József 04 fillért, Farkas Sándor 04 fillért, Ori Sándor 04 fillért, Olajos János 04 fillért, összesen: 6 korona 64 fillér. tisztelettel Dávid, Mihály Eötvös-utcai fitanító.

### A debreczeni husárcsarnok ügye.

Már foglalkoztunk a Simonffy-utcai bérházban remekelt, ugynevezett husaru csarnokkal. A Degenfeld téri bódékból, mely megfelelő volt és a forgalom központjába esett, a Simonffy utcai husárcsarnok drótkalitikáiba hajtották át a sok borju és juhust aruló asszonyt. Nagy összegbe került ezen husárcsarnok ilyen drótketreczes beállítás, mintegy 80 ezer koronát nyelt el ez a főmérnöki idea is, a melynek alighanem áldozatai lesznek azok a husaruló asszonyok, is. Megfordultunk ezen helyiségekben, amely bizony csak ezifranymoruság. Elhibázott és a célnak meg nem felelő méregdrága alkotás, a melynek a ketreczeit a szegény husarus asszonyoknak is a legmagasabb árért kell berelni. Az eredmény az lesz, hogy az adófizető elemek elpusztulnak és végül ki tűnik, hogy a célnak meg nem felelő ezen szűk, részint sötét helyekre szorított csarnok, a melytől az szabadlevegő is elterven zárva, ott a husanyag is hamarabb megromlik. — És aztán az árusasszonyok kénytelenek lévén a magas bért fizetni, így az árucikkék árát is kényte enek lesznék emelni; a melyet, ha ugyan más felé nem fordulnak, a lakosságna épp a szegényebb része lesz kénytelen keserves filléreivel pótolni; mert az árusasszonyoknak épp a szegényebb elemekből kerül ki a vásárló közönsége. Leirhatatlan e ketreczekbe szorított árusnép keserűsége, melyet a Degenfeld-téri kényelmes sátraiból hajtott ide a főmérnök, noha ott a bért december havára kiűzették, emellet az új helyiségekért is fizetniük kellett a debreczeni viszonyokhoz képtelenul magas bért a ketreczekért, sőt a magas árenda mellett még külön egy koronát szedtek tőlük a kulcsért. Fül- és szemtanui voltunk ez árusasszonyok elkeseredettségének, magunk is láttuk az ugy nevezett városi husárcsarnokbeli türhethetlen helyzetet; de nehogy sajkómódon gyűlölködéssel vádoltassunk, felhívjuk a köztörvényhatósági bizottság pártatlan tagjait szervezzenek a helyszínen tapasztalatokat és itéljenek a saját jobb meggyőződésük után a látottak, a tapasztaltak felől; mert ez az állapot már igazán tarthatatlan. Egyébként a husárcsarnok ketreczeivel megnyomorított husaruló asszonyok küldöttségileg fogják felkeresni dr. Bakonyi Samu országos képviselőt, városi bizottsági tagot, hogy amennyiben sérelmeket szenvedtek, védelmezze őket. Végül megemlítjük még azt is, miszerint Aczél Géza városi főmérnök ur oda nyilatkozik, hogy nem használta azt a panaszos kifejezést, hogyha tönkre jutnak az árus asszonyok: „menjenek a szegényházba.” Minekünk ezt tanuk előtt panaszoltak az asszonyok, de tudomásul vesszük a főmérnök ur kijelentését is.

### Helyre igazítás.

Lapunk f. hó 14. számában Kiss Ferencz lelkész „nyílt levelében egy tételből néhány szó kinaradt, mely annak egészen más értelmet ad. Ugyanis elmaradt: „az pedig, hogy az én meggyőződésem mindig egy és ugyanaz legyen, emberileg nem is kívánható” (pedig de hogy nem kívánható), így pótlandó: az pedig, hogy az én meggyőződésem és a párt meggyőződése mindig egy és ugyanaz legyen . . . nem kívánható”.

**A főispáni titkár kinevezése.**

A belügyminiszter Rásó István miniszteri címzetes segéd fogalmazó főispántitkárt valóságos miniszteri segédfogalmazóvá kinevezte s szolgálatátelre továbbra is mint főispáni titkárt Hajdúvármegye és Debreczen főispánja mellé rendelte ki.

**Nyilatkozat a vármegyei nyilatkozatra**

Készségesen közöltük Czeglédy Mihály vármegyei tiszti ügyész urnak a lapunkhoz beküldött, a legnagyobb részt röpiratban is ösmertetett vármegyei dolgokra vonatkozó czáfoló nyilatkozatát; ugyanily készségesen közöljük Bessenyei József urnak hozzánk beküldött ezen nyilatkozatát is, melyben mint a kifogásolt röpiratok szerzője védelmét terjeszti elő, mondván: Nyilatkozatra kényszerít Czeglédy vármegyei tiszti ügyész ur nyilatkozata, ki azt írta, hogy a sajtóper megindították ellenem előbbi és utóbbi röpiratom miatt is. Hát tényleg a napokban kaptam ez ügyben idézést decz. 17-ikére. De ugy értesültem, hogy ez is igaz, mintha nyilatkozóék azt határozták volna fekete kabinetjükben, hogy a per megindítása tisztujításra a világ előtt tökéletesen elég; ha pedig az elmúlt, majd mikor a vádirat benyújtására utasítja őket a bíróság, akkor ők véletlenül meglevesztik a határidős egyszerűen elkésnek arról s vége. Hihetetlen, hogy azon a szerencsétlen megyeházán nem akad egy olyan jogász, aki csak annyit is tudjon, hogy előbbi füzetemért sajtópernek helye nincs. ekként alakulván a viszonyok, utóbbi füzetem miatt pedig majd csak akkor lehet helye, ha az összes vádak alól jogerős fegyelmi határozattal mindannyian fel lettek mentve. A mit ugyan nem érhetnek meg soha. No de bátorságuk nem is volt maguk ellen vizsgálatot kérni, pedig ez egy köztisztviselőnek ilyen esetben a legelső kötelessége. Az igaz, hogy annak dacára is elrendelte azt a magas kormány, csak hogy azt eifelejtették kijelenteni, most midőn újra jelöltették magukat. — A tiszti ügyész ur az a mondása, hogy a vádak mind alaptalanok, szájalmasan gyarló, mert csak maga a kis levélke is másról értesít, hát még a többi! Hogy kénytelen, de nagyon kellelten följelentésük folytán engem a bíróság kihallgat, az csak természetes, de hogy messzire van a tulajdonképpeni sajtóper, az már aztán világos. Egyebbiránt felelősségem teljes tudatában mondom az előbbieket, éppen úgy, mint majd a következőket is.

**Családi tragédia.**

Debreczen városa tegnap véres családi tragédiának volt színhelye. Egy fiatal ur-asszony agyonlőtte két kis gyermekét mikor veres cselekedetét végrehajtotta, önmagát lötte szíven. Ezideig még senkisé tudja mi indította a fiatal szép 26 éves asszonyt erre a szörnyű cselekedetére. A tragédia hőse Tökés Lajos városi irnok neje Czermon Piroska. Mikor Tökés 9 év előtt megnősült, hogy jövedelmét fokozza, a Rakovszky-u. 9. sz. kis fűszerüzletet nyitott, melyet felesége vezetett. Boldogok voltak. Két év előtt a fiatal asszony idegbeteg lett. Gyógyították s látszólag meg is gyógyult. Tegnap reggel mint rendesen nyugodtan bucsuzott hivatalába távozó férjétől. Mikor férje eltávozott, a cselédet bevásárolni küldte. — Majd becsukta a bolt ajtóját s a boltból a szobába vezető ajtót, revolvert vett elő, magához hívta 3 éves kis leányát, az oda-

ment s az asszony szíven lötte a kis leányt. A kis fiu a lövésre megijedt s az ágy alá menekült. Az anyjátutánna sietett, kihuzta az ágyból s rálött, de nem halt meg, akkor a vergődő gyermek szívének fordította a revolvert s még egyszer rálött. Mikor az asszony látta, hogy mindkét gyermek már halott, a revolvert maga felé fordította s szíven lötte magát. A lövés jól talált az anya holan bukott gyermekei holtteste mellé. Tízégy óra felé vette észre a cseléd a véres tragédiát, jelentést tett a közeli rendőrnek, majd a férjnek. A gyermekgyilkos anya több levelet hagyott hátra, de azok zavaros soraiból, mondataiból azt lehet következtetni, hogy a fiatal asszony szörnyű tettét pillanatnyi elmezavarban követte el.

**A városatya választások.**

Ma van városunkban a városatya választás. Három megürrült bizottsági tagsági helyet töltenek be választás utján. A piacz-utczán a függetlenségi párt jelöltje K. Tóth Sámuel, a kormánypárté Materny Lajos. A piacz-utczai szavazó helyiség a városháza nagytermében van. Választási elnök Kemény Mór dr., bizalmi férfiak Forgách Károly, Bacsó Dezső dr., Nagy Sándor és Serli Ede. A Kossuth-utczán pártunk jelöltje dr. Varga Lajos, a kormánypárté dr. Sárvány Lőrincz. A választási helyiség a városháza kistanácsstermében van. Elnök Rickl Antal, bizalmi férfiak Márton Imre, Némethy Sándor, Némethy László és Konez Ákos. A Varga-utczán pártunk jelöltje Sámy Béla. A kormánypárt klikkjének »hivatalos« jelöltje a nyugalmazott főispán; de ugyancsak a szabad-elvű pártnak még két jelöltje is van Nagy Sándor ügyvéd és Derekassy István dr. A választás helye a megyeház nagyterme. Elnök dr. Tüdös János, bizalmi férfiak Horkay Lajos, Herczeg János, Éricz Ernő és Kiss Gábor. A piacz utczán déli 12 oráig leszavazott 195 választó, a Kossuth utczán 220 és a Varga-utczán 275. A Kossuth és a Piacz utczán pártunk jelöltjeinek **K. Tóth Sámuelnek és dr. Varga Lajosnak győzelme bizonyos.**

A Varga-utczán 4 jelölt van. Három kormánypárti s egy függetlenségi. A szavazatok — már a kormánypárt híveinek szavazatai — nagyon megoszlanak s mivel a függetlenségi szavazók tömörülnek, valószínű, hogy itt is pártunk jelöltje **Sámy Béla** lesz a győztes. Az is bizonyos, hogy a hivatalos jelölt, a bukott főispán, itt is elbukik. Pedig a bukott rendszer főemberei, az Aczél-klikk hallatlan pressziót, korteskedést vitt és visz a mai nap folyamán is végbe. Az erősen nyugdíjképes polgármester csak bábeszköz ennek a klikknek kezében s rávették a polgármestert, hogy rendelje ki a városi irnokokat, az adóhivatali tisztviselőket,

hogy fuvarozzanak a választókhöz. Tegnap városi hivatalnokok a város kocsiján járták be a homokkeretet s osztogatták a bukott főispán nevével ellátott szavazólapokat. A városi mérnöki hivatal emberei: — a főmérnök, továbbá Szilágyi János építőmester ahelyett, hogy hivatalos teendőiket végeznék, korteskednek és mindez a város fejének, a polgármesternek tudtával, sőt határozott parancsára. Az egyik fuvarozó irnokot tanuk előtt kérdőre is vonták, hogy kirendelte ki őket fuvarozni, mire az azt a határozott feleletet adta: A polgármester ur!

A választásnak csak az esti órákban lesz vége.

**Előre haladt időny miatt rendkívüli árak**

**Rózsa Lajosnál.**

A debreczeni „Hortobágy“ gőzmalom **Aufricht Alajos és Vilmos városi lisztraktára Csapó utca 4. szám Takarékszövetkezet bérházában megnyit.**

**CSARNOK.**

**Karácsony előtt.**

Igaz történet 1847—1848-ból

(Ifjabb Gróf Bethlen Miklós hátrahagyott irataiból.)

Gróf K. gazdag erdélyi földbirtokos volt, de nagyuri passziói nem álltak arányban vagyonával, az év egy részét Bécsben vagy Parisban töltötte, a Burg- és Kärtnerthor színházakban és a párisi nagy operában egész évre bérelt páholya volt; amikor pedig néhány hetet az egyik birtokán töltött Nagy-Enyed környékén, ott nagy ünnepeket rendezett, melyekre meghívta a vidék nemességét és a nagyenyedi legszebb urinöket.

1847-ben már a karácsony előtti vasárnapon megkezdődtek gróf K. birtokán a vendé eskedések.

A több napig tartó multság nyitánya egy nagy ebéd volt, a melyet este táncz követett.

A környékből és Nagy-Enyedről meghívott vendégek már mind együtt voltak és a mint Erdélyben mondják — lehetett volna már „tálatni“, ha nem hiányzott volna az ünnepek egyik legszebb hölgye D. ügyvéd leánya a bajos Margit. Egész Erdély ismeretes becsülte D. ügyvédet mint jeles hazafit; aki Nagy-Enyeden lakott egyetlen leányával. Neje korán elhalt.

— Nem képzelhetem D. miért késik; az ebéd egy órára volt kitzüve, már két óra elmúlt és még nincs itt — szólt boszankodva a háziur — pedig Margit kisasszony nélkül nem szeretnék asztalhoz ülni.

Vártak, vártak, végre három felé megérkezett az ügyvéd leányával.

— Ugyan, hogy tudtak így elkésni! — kiáltották mindenfelől a vendégek.

— Bizony szégyellöm — mondta az ügyvéd — hogy a nagyuri társaságot megvárakoztattam, kár is volt miattam az ebédre várni, de én oka nem vagyok a késedelemnek egyedül Margitra háritom a felelősséget, addig beszéltem leányomnak humanizmusról hogy ő most az emberszeretetet a „czigány purdékra“ is kiterjeszti.

— Hát mi történt? — kérdezte a gróf.

— Az történt, hogy amint Enyedből kiértünk, megostromolták kocsinkat a cigány purdék s krajezarért rimánkodtak. A

kocsis közzéjük csapott az ostorral és olyan szerencsétlenül talált megütni egy purdét, hogy rögtön összeesett és száján, orrán megindult a vér. Mikor Margit leányom ezt meglátta, kiszállt a kocsiból és reám parancsolt (így jár az ember, ha elkényeztetni gyermekét), hogy segítsék neki fölvinni a purdét.

— Hát mit akarsz vele — kérdeztem.

— Felteszszük a kocsióra és beviszszük a házukba, orvosért küldünk és aztán rábízzuk az öreg Jancsira, hogy gondját viselje, míg a szegény gyermek anyját megtaláljuk. Hiába protestáltam, hiába mondtam, hogy elkésünk. Ha Margit valamit a fejébe vesz, annak meg kell történni.

Az egész preczedura másfél órát vett igénybe s azután vágatva jöttünk ide egy félóra alatt.

— Ugyan mit mentegélődik a nyit a papa: azt tettük, amit kötelességünk volt tenni; s most hagyjuk a szegény purdét baját és menjünk ebédelni, mert mindnyájan éhesek vagyunk — szólott azután az ügyvéd leánya.

Másnap délután, mielőtt újra tánczra kerekedtek volna a vendégek, a gróf egy kis izgalmat akart a hölgyek közt ébresztetni és Éva cigányasszony után küldött, akit az egész vidék mint jósnőt ismert. — Sokáig keresték Évát, mignem megtalálták az ügyvéd házában, a purdét a gyoma mellet.

A gyermek már jobban volt és úgy evett, mint egy kiéhezett farkas. Az öreg Juczi rábirta Évát, hogy menjen a gróf birtokára jövendőt mondani, ő azalatt gondját viseli a fiúnak.

A gróf a folyosón várta Évát és így szólt hozzá:

— Te Éva, mondjál a kisasszonyoknak olyan dolgokat, hogy megijedjenek; a táncz előtt majd megmondom nekik, hogy csak tréfa volt az egész.

A gróf kis unok-öccse, a ki a folyosón játszott, meghallotta ezt. Beszaladt az asszonyokhoz és elmondta nekik, hogy mit parancsolt Évának a gróf. Erre persze általános habota tört ki.

— Tegyük úgy, — mondták a leányok — mintha semmit sem tudnánk.

Nemsokára belepert Éva, a hölgyek félkörbe álltak és mindegyik kezét mutatta Évának, hogy jövendöljön: az utolsó volt Margit.

Az első gyönyörű szép nőnek — egy gazdag nemes leányának — Éva így jövendölt:

— Nem telik be felesztendő és kifeszítenek háza kapujára, mint egy szárnyas cgeret!

Általános gúnykaczaj fogadta e szavakat.

Egy másikkal ezeket mondta:

— Néked ugyanabban az időben kiszurják a szemedet és kivágják a melledet.

— Ugyan Éva — vágott közbe a gróf bosszusan — ne beszélj ilyen bolondságokat.

— Csak azt mondom a mit a kézből ki olvasok — felelt a javasasszony.

A harmadiknak Éva így jövendölt:

„Téged elevenen eltemetnek.“ A negyediknek: „Te üldözőid elől menekülve a kutba ugrasz“ és így ment ez tovább, a rémületes jövendölés szakadatlanul folyt, mignem Margitra került a sor.

Eva szelid haagon így szólt:

— Te csendesen és fájdalom nélkül fogsz meghalni, egy öreg asszony és gyermeke titokban eltemetnek és halottak napján virágot hintenek sírodra.

És az öreg Éva szeméből egy köny cseppent a Margit szép hófehér kezére.

Miután közkaczaj és pajkos tréfa közt a jövendölés véget ért, a gróf félre hívta Évát.

— Te Éva! Igen sok bolondságot jövendöltél, én nem úgy értettem az izgalmat; azt akartam, hogy szerelmi históriákat beszélj.

— Én csak azt mondtam, amit a kezeimből kiolvastam — felelt Éva.

— Eredj ne hazudjál.

— Isten engem úgy segítjen, esküszöm menyre és földre, hogy mindaz, a mit jövendöltem, ott van megírva az urí nép kezében.

A gróf otthagya Évát és bement a vendégekhez.

De jókedvét elvesztette, egész este szótlanul ült és a vendégek előtt azzal mentette magát, hogy utolérte a migrénje. Korán lefeküdt.

\*

1848-ban Erdély minden részéből tömérdek oláh felkelő özönlött Nagy-Enyed felé és körülvették a várost. A tribunok a magyar várost felakarták gyujtani, ki akarták rabolni és kiirtani a város magyar lakóit, különösen D. ügyvéd, mint oláh származású magyar hazafi ellen, forraltak bosszút és kínos halálra szánták őt és leányát. — Menekülésre nem lehetett gondolni, mindenki, a ki a várost elhagyta, az oláhok kezébe került.

Az ügyvéd oláh eselédjei mindnyájan elszöktek; még az öreg is Juczi is elbujt a padlásra.

Az ügyvéd és leánya bezárták a kapu és az ajtókat s csak egy ablakot hagytak nyitva, hogy tudják, mi történik az utcán.

Leültek a tüzhely elé és várták a megrohanást.

Egyszerre csak egy lajtorját támasztottak az ablakhoz és a szobába beugrott egy cigánypurdét.

Csomagot adott át Margitnak

— Éva küldi, — kiáltotta. Azután visszaszaladt az ablakhoz s a lajtorjával együtt eltűnt.

A csomagban egy kis üveg volt s mellette egy kis papirdarab, melyen e szavak állottak:

„Ez mérge; oly fűből készült, meiyet csak mi ismerünk; amint lenyelsz belőle egy cseppet, már halva lész.“

— Atyám, — kiáltott Margit, midőn az irást elolvasta, — meg vagyunk mentve! E mérget Éva küldi hálából, hogy fiát ápoljam.

— Hála az égnek! — szólott az ügyvéd, — már azt gondoltam, hogy elébb té

vedet, aztán magamat agyon löjtem. Most legalább esendesen és biztosan meghalhatunk.

Margit két poharat hozott és megosztotta a mérget kétfelé.

Már ekkor az oláhok berohantak a városba minden oldalról és egy felbőszült csapat egy tribun vezetése alatt egyenesen az ügyvéd házához tartott. A zárt kaput betörték s már közeledtek a lépcsőház felé. E perczben apa és leánya megitták a mérget és összeestek.

A vad gyilkosok berohantak a szobába, és ott két hullát találtak.

A tribun a feletti dühében, hogy aldozata kezéből kisiklott, feldarabolhatta az ügyvéd holttestét, Margit hulláját pedig kiszégeztette a ház kapujára, mint valami szárnyassereget.

Enyed égett; a magyarokat szörnyű kínzások közt gyilkolták. Abban a perczben, amikor egy részeg csapat Margit holttestét sárral dobálta, mejelent ott Éva.

— Jó emberek, miért nem mentek a sarokházba, ott van a legjobb bor a pinczében, ajándékozhatok inkább nekem a holttestet, nekem a hajára szükségem van, majd eladom jó pénzért.

— Melyik házban van a jó bor? — rivalgták a vadak.

— Ott, ott, — mutatta Éva, de a testet nekem adjátok . . .

— Legyen a tied! — s ezzel elrohantak.

Alig hogy ezt kimondták, mejelent a purdét és még egy öreg cigány s hárman Évával levették a kapuról a hullát. Éva egy nagy kendőbe takarta a halottat és hárman kivitték a hururába, ahol ők a földben ásott nagy lyukban laktak. Éva megmosta a hullát; szép hosszú aranyhajával betakarta a testet és egész éjjel mellette virrasztottak mind a hárman, Éva, az öreg cigány és a purdét. Másnap egy gödröt ástak és abba eltemették Margitot. A gödör felett pedig az öreg cigány egy nagy virágágyat ültetett és csak a két öreg halála után tudták meg, hogy ki fekszik a gödörben a virágok alatt.

## Szerkesztői üzenetek.

Debreczen sz. kir. váaos könyvnyomdájának.

Azon felhívásuknak, hogy a nyomdák által kiadott „Debreczeni Képes Kalendarium“ II. évfolyamának hozzánk küldött 26-dik számú gyűjtőívét posta fordultával küldjük be, nem tehetünk eleget.

Először is mi nem gyűjtöttünk semmiféle pénzt a kalendariumra.

Másodsor mi Önöktől e célra gyűjtőívét sem kértünk, hogy önök mégis küldtek hozzánk gyűjtőívét, ez nem kötelezhet minket arra, hogy azt őrizgessük. Így tehát kérésüknek nem tehetünk eleget. Mi különben egyébként sem vagyunk kalendarium terjesztő vállalat.

# Neuländer férfi szabó Debreczen

BIEDERMANN palota, első emelet, baloldali lépcső.

Debrecen 1901  
247. 01

**Bármily** mennyiségben veszek 1/2 és 1 ltr. üres üvegeket denaturált szesz töltéshez. B é k é s Emil Piacz-u. 70.

**Eladó szélmalom.** A kabai határon, a vasut mellett, egy teljesen jó karban levő szélmalom, disznó hizlaldával, hozzávaló 3 köblös földdel szabad kézből, jutányos árban eladó. Értekezhetni Sárj Mátyás birtokosnál Kabán.

**Egy emeleti lakás,** mely áll 4 szoba, előszoba, hálófülke és szükséges mellékhelyiségekből, Arany (Kádas) u. 19 sz. a. azonnal kiadó. Ugyanott 2 pár páva is eladó.

- Karácsonyfa díszítések
- Karácsonyfa cukorkák
- Karácsonyi teasütemények
- Karácsonyi desszertek
- Remek dió és mogyoró
- Friss mák és akácsméz
- Finom likőrök, puncs
- Legjobb teák és rumok
- Asztali, Pecsénye és Csemege borok
- Halak s mindennemű csemegék

legjobb s legfrissebb minőségben kaphatók

**Kontsek Gézánál**  
Kossuth utca.



**Ujdonság!**

Szabadalmazva Magyarországon és a szomszédos államokban.

**POLGÁR SÁNDOR**  
m. kir. szabad. nyert orvosi mű és kőszerezés  
**BUDAPEST**

**VII. Erzsébet-körút 50.**  
egész új szerkezetű sérvkötőt talált fel, mely a legmodernebb technikai vívmányok között, orvosi kapacitások szerint, a legelső helyet foglalja el és e tőren a legtekélyesebbnek bizonyult. Fent nevezett cégünél az összes betegápolási cikkek, kőszerek,

**gummiárúk**

stb. a legjobb minőségben jutányosan beszerezhetők. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. (Fenti címre ügyelni tessék.)

Utánzás ellen védve 16307 sz.

ad. 13694  
1901.

**Pályázati hirdetmény.**

Hajdúvármegye f. évi deczember hó 30-án tartandó általános tisztújító közgyűlésén az alábbi táblázatban foglalt hivatali állások fognak választás utján betöltetni:

Folyó szám	Állás	Évi fizetése	Évi lakbér	Évi utó-átalány	Évi hivatal helyiség bére
1	Alispán . . . . .	4800	1000	1200	—
2	Főjegyző . . . . .	3600	600	—	—
3	Árvaszéki elnök . . . . .	3400	600	—	—
4	Tiszti ügyész . . . . .	2900	600	—	—
5	I. Árvaszéki ülnök . . . . .	2400	600	—	—
6	II. Árvaszéki ülnök . . . . .	2400	600	—	—
7	III. Árvaszéki ülnök . . . . .	2400	600	—	—
8	I. Aljegyző . . . . .	2500	400	—	—
9	II. Aljegyző . . . . .	2200	400	—	—
10	III. Aljegyző . . . . .	1920	400	—	—
11	Pénztárnok . . . . .	2500	600	—	—
12	Pénztári ellenőr . . . . .	2300	600	—	—
13	Nádudvari j. főszolgabíró	2500	600	1000	500
14	B.-Ujvárosi j. főszolgabíró	2500	600	1000	500
15	I. Szolgabíró . . . . .	1900	400	—	—
16	II. Szolgabíró . . . . .	1900	400	—	—
17	III. Szolgabíró . . . . .	1900	400	—	—

Felhivatnak az ezen hivatali állásokra pályázni kívánók, hogy kellőleg felszerelt pályázati kérvényeiket főispán ur ö méltóságához, mint a kijelölt bizottság elnökéhez f. é. deczember hó 28-ik napjának délutáni 5 órájáig annyiival is inkább benyujtsák, mert későbbben érkező pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Debreczen, 1901. decz. 13.

**Rásó Gyula,**  
kir. tanácsos alispán

**A valódi Pekarek-féle kínai thea**

eredeti csomagolásban  
minőségét illetőleg nem pótolható semmiféle más fajjal, mert  
**finomságában, erő és illatban**

a sikeres vegyítés következtében, felülmulhatlan.  
Kísérletet kell tenni és vigyázni kell a bevásárlásnál a minden eredeti csomagolon látható aláírásra, nehogy csekélyebb értékű utánzatokat adjanak.

**Pekarek-féle kínai thea**  
kapható **DEBRECZENBEN:**

Geréby Fülöp utódai, Czeglédy és Polgár, Várray József, Várray János, Pélegházy János fűszer és csemege üzletében.

**H R A B É C Z Y A N T A L**

ruhafestő és tisztító intézete

**Debreczen, Széchenyi-utca 42-ik sz.**

Mindenféle ruhák, függönyök, szőnyegek stb. kifogástalanul

festetnek és tisztítottatnak.

**Bejárat az utcáról.**

**Fiókraktár Debreczen, Kossuth-utca 19.**

Magyarország legnagyobb és legkiterjedtebb **Egyenruházati intézete** és

**Polgári szabósága**

**BLUM SÁNDOR** Budapest, Váci-utca 17.

Ő Felsége a perzsa császár és orosz császári nagyhercegi udvari szállító

**fiók raktára**

**DEBRECZEN, Kossuth utca 19.**

a hol minden néven nevezendő egyenruhák megrendelhetők. Raktáron vannak az összes egyenruházati felzerelések, nemkülönben a legfinomabb belföldi és angol szövetek **polgári ruhákhoz**, a melyekből méretek szerint a legújabb angol és francia divat szerint sikkes polgári ruhák a **legjutányosabban** készülnek.

**Pontos és figyelmes kiszolgálás !**

**Leszállított árak!**

Leltározás alkalmából december hó folyamán a raktáron levő

**Női ruhaszöveteket**

színes selymeket, mosó velezeket, atlas satin és katisztokat, haraszt-kendőket, valamint

szőnyeget, függönyöket

íntemesen leszállított áron aru-sítjuk el.

**SZABÓ LAJOS FIAI**

Debreczen, Rózsater.

Több ezer darab maradék női ruhaszövetekből feltűnő olcsó áron. 7 méter egy ruhának való női divatszövet 1 frt 75 kr.

**Geréby Fülöp utódai cég**  
**DEBRECZEN, Piacz-utca.**

Ajánlja legtisztábban kezelt fűszerárut s kávé különlegességeit.

Nagy választék legkiválóbb minőségű valódi Jamaikai Rumok, francia és magyar Cognacok, Likörök és borokban. Elősmert kitűnő kínai és orosz Karaván teák. Teasütemények. Suchard-féle svájci s fiumei Csokoládék. Rendkívül változatos salon és csemege Bonbonok s ajándéknak alkalmas remek Bonbonnierek. Pástétomok. Conservek. Olajba rakott, páczolt és kocsonyázott Halmeműek, Csemege sajtok stb.

**Jutányos árak, pontos kiszolgálás !**

**Szives tudomásul.**

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy f. hó közepén, helyben, a **„BIKA”** szálloda épületében

**üveg, porcellán lámpa és diszműáru üzletet** nyitottunk.

Fenti felsorolt cikkekén kívül bevezetjük a

**kép-keret készítést**

legújabb izlés szerint, — elvállalunk

**épület üvegezést**

és egyes javítási munkákat.

A n. é. közönség szives pártfogását kérjük és vagyunk tisztelettel

**ADLER és MEZEY**

„Bika” szálloda épület.

**== Szép és czélszerű ==**

**karácsonyi ajándékok**

szövött **Goblin képek**

(**Paneaux**), remek **di-**

**vány párnák** selyemből

és pelüchéből **kézifestéssel,**

himzéssel, remek **zseb-**

**kendők** 8 krtól 3 frtig

és feljebb.

**Kávés terítékek**

**2 forinttól feljebb.**

**Kardos László**

Kossuth-utczai üzletében.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.